

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
NOVO MESTO

Šmihelska c. 14, 8000 Novo mesto
tel: 07/373 05 70, fax: 07/373 05 90
www.kmetijskizavod-nm.si

NAPOVED PRVIH AKTIVNOSTI PRI ZATIRANJU PELINOLISTNE AMBROZIJE

Pelinolistna ambrozija (*Ambrosia artemisiifolia*) izvira iz Severne Amerike. V Evropi in v Sloveniji se pojavlja v večjih populacijah ter predstavlja zaradi povzročanja inhalacijskih alergij eno najpomembnejših rastlinskih vrst, ki jih je potrebno zatirati. Zapleveljenost s pelinolistno ambrozijo se od devetdesetih let prejšnjega stoletja povečuje, brez organiziranih ukrepov zatiranja pa nam grozi, da se bo v prihodnosti njena zastopanost še povečala.

Rastline ambrozije v obdobju pred cvetenjem prepoznamo predvsem po zelenih, dvakrat pernato deljenih listih. Struktura lista in delitve listnih krp-rogljev je podobna kot pri navadnem pelinu (*Artemisia vulgaris*), s katerim jo tudi lahko zamenjamo. V času cvetenja je rastlina prepoznavna po dolgih moških socvetjih. Takšno obliko socvetja označujejo z izrazom žvrklja. Ženski cvetovi se nahajajo v pazduhah listov.

Pelinolistna ambrozija se zlahka prilagodi rastiščem z golimi mineralnimi tlemi ali redko vegetacijo. Končna velikost rastline znaša od 30 cm do 2 m, odvisno od rastnih pogojev. Kali od začetka pomladi (aprila). Čas cvetenja v ugodnih pogojih lahko nastopi že v avgustu in traja vse do meseca oktobra. Rastlina je vetrocvetka, semena se razvijejo s samooplodnjo in zato lahko že ena sama rastlina ustvari novo populacijo. Posamezna rastlina lahko oblikuje povprečno 2.500 semen na leto.

Najpogosteje se pojavlja ob robovih cestišč. Na kmetijskih površinah pa jo najdemo predvsem v kulturah, ki imajo omejeno ali nikakršno (ekološka pridelava) obdelavo tal s herbicidi. In ravno zaradi teh omejitev je njeno širjenje v kmetijstvu sorazmerno veliko.

Preprečevanje širjenja je navedeno v *Odredbi o ukrepih za zatiranje škodljivih rastlin iz rodu Ambrosia* (Uradni list RS, 63/10). Tam je navedeno obvezno odstranjevanje škodljivih rastlin s koreninami vred oz. odstranjevanje nadzemnega del na način, da se ne obrašča več. Da preprečimo širjenje rastlin ambrozije z nekmetijskih na kmetijske površine, je potrebno ukrepati preden rastline preidejo v fazo cvetenja.

Najučinkovitejši ukrep uničevanja rastlin ambrozije je puljenje mladih rastlin preden se močno ukoreninijo. Le-to je potrebno izvesti dokler so manjše in ga ponavljati vse dokler vznikajo nove rastline.

Na gradbiščih in nekaterih drugih nekmetijskih površinah lahko kot ukrep za omejevanje kaljenja semen uporabimo tudi mulčenje. Na večjih površinah pa izvajamo košnjo s ciljem preprečevanja tvorjenja semen in izčrpavanja rastlin. Košnja oz. rezanje naj poteka čim bližje tlemi, tako da zmanjšamo možnost obraščanja. Zatravljene površine ob cestah naj bi prvič pokosili v juniju, ko je večina rastlin že vzniknila, drugo košnjo izvedemo tik pred začetkom cvetenja rastlin (avgusta), zadnja košnja pa bi morala biti vedno izvedena preden dozori seme (od septembra do oktobra). Ko semena dozori, zaključimo s košnjo, saj se na tak način semena lažje širijo v ozračje in na druga območja.

Pri mnogih ljudeh stik kože z rastlino ambrozije povzroči alergene reakcije, zato se mora pri odstranjevanju rastlin to preprečiti. Zavarujemo se z oblačili, ki pokrijejo izpostavljene dele

telesa ter z rokavicami. V času tik pred cvetenjem, kot tudi med cvetenjem, svetujemo da si s protiprašno masko zaščitite dihala, oči pa z uporabo očal. Cvetoče rastline je bolje uničevati popoldne, ko je koncentracija peloda najmanjša, glavčina cvetnega prahu se namreč sprošča zjutraj oziroma takoj po dežju. Rastlin ne kompostiramo, saj semena ohranjajo zelo dolgo kaljivost, in jih tudi temperature v kompostu ne uničijo. Zato priporočamo, da se rastline rajši zažiga. Stroje in orodja, ki jih uporabimo za zatiranje ambrozije v sezoni cvetenja, je treba očistiti, da preprečimo širjenje semen.

Za odstranjevanje pelinolistne ambrozije morajo poskrbeti lastniki zemljišč. V primeru, da lastniki ne izvedejo odstranjevanja se lahko poda prijava na Fitosanitarno inšpekcijo. Ona pa bo nato ukrepala na podlagi prej omenjene Odredbe.

Pripravila:

Karmen Rodič, univ.dipl.ing.agr.

Služba za varstvo rastlin na KGZS-Zavodu Novo mesto